

Stručná historie Světové potápěčské federace CMAS

Světová potápěčská konfederace CMAS - Confédération Mondiale des Activités Subaquatiques (též World Diving Federation) byla založena v roce 1959 a představuje stále vedoucí světovou organizaci v oblasti sportovního a rekreačního potápění. Je to už pěkný kus života potápěče, ale i organizace a tak nahlédněme do průřezu její historie.

Začátky CMAS jsou spjaty s Mezinárodní konfederací sportovního rybolovu, ve které se počátkem padesátých let začali sdružovat zájemci a fandové sportovního potápění a zejména lovu ryb na nádech harpunou. V rámci této mezinárodní organizace byl dne 22. února 1952 založen „Výbor pro podvodní sporty“ (Comité des Sports Sous-Marins), který shromažďoval všechny již výše uvedené zájemce, případně jejich národní svazy. Vzhledem k tomu, že činnost tohoto výboru a jeho členů se neustále rozrůstala a svým rozsahem přerůstala působnost výboru, došlo při příležitosti kongresu Mezinárodní konfederace sportovního rybolovu dne 28. září 1958 k setkání delegátů národních svazů SRN, Belgie, Brazílie, Francie, Řecka, Itálie, Monaka, Portugalska, Švýcarska, USA a Jugoslávie, kteří se dohodli na principech založení nezávislé mezinárodní konfederace, zahrnující všechny podvodní disciplíny. S tímto cílem bylo uskutečněno ve dnech 9. - 11. ledna 1959 v Monaku setkání delegátů dále uvedených svazů či federací a bylo zde rozhodnuto o založení světové potápěčské konfederace CMAS. Zakládajícími svazy či federacemi se staly národní potápěčské organizace těchto států: SRN, Belgie, Brazílie, Španělsko, USA, Francie, Velká Británie, Řecko, Itálie, Malta, Monako, Holandsko, Portugalsko, Švýcarsko a Jugoslávie.

Konfederace byla vyhlášena s vlastní technickou, řídicí a administrativní autonomií, vždy však v souladu se zákony té země, kde sídlí vedení CMAS. Sídlem vedení CMAS se stala Paříž a prvním prezidentem CMAS se stal světoznámý vynálezce aqualungu, potápěč a oceánograf Jacques Yves Cousteau.

Presidenti CMAS:

Jacques Yves Cousteau	1959 - 1973
Jacques Dumas	1973 - 1985
Pierre Perraud	1985 - 1989
Triumvirát viceprezidentů	1989 - 1991 (nebyl zvolen president)
Christian Ide	1991 - 1993
Achille Ferrero	1993 - dosud

CMAS je nezisková organizace striktně občanského charakteru. Cílem CMAS je rozvoj a podpora všech vhodných prostředků k poznání a ochraně podvodního světa a provozování vodních a podvodních sportů a aktivit.

Již při svém vzniku CMAS ustanovil tři hlavní výbory - sportovní, technický a vědecký - ve kterých se odráží celé široké spektrum činností, které CMAS zastřešuje. Současně byly stanoveny v těchto výborech hlavní oblasti působení.

Ve sportovním výboru vydávat pravidla mezinárodních závodů pro jednotlivé disciplíny, udělovat oprávnění pro pořádání oficiálních závodů, vydávat kalendář závodů, potvrzovat jejich výsledky, potvrzovat rekordy dosažené v disciplínách dle pravidel CMAS, ustavovat CMAS komisaře, soudce a rozhodčí, aktivně bojovat proti doping. Všichni sportovci účastníci se CMAS soutěží jsou amatéři bez jakékoliv přímé či nepřímé mzdové podpory.

V technickém výboru kodifikovat a unifikovat podvodní signály užívané potápěči, unifikovat pravidla potápěčského výcviku, zpracovávat a rozšiřovat pravidla zkoušek pro získání potápěčských kvalifikací, s příslušnými institucemi v každé zemi projednávat a doporučovat dosažení shodných pravidel a legislativy v oblastech společných aktivit.

Ve vědeckém výboru shromažďovat federace zabývající se podvodním výzkumem nebo se podílející na vědeckém potápění a podporovat tyto činnosti včetně zpracování pravidel, pracovních materiálů a vydávání publikací či organizování školení a seminářů.

Všeobecně CMAS usiluje o zřizování nových národních potápěčských federací či svazů v těch zemích, kde ještě nejsou, o posuzování a hodnocení různých zákonů a předpisů, které jsou v souladu s cíly CMAS a usilovat o jejich sjednocení, o organizování mezinárodních výstav a setkání sloužících cílům CMAS, o patronaci všech mezinárodních akcí vycházejících z cílů CMAS, o docílení spolupráce či členství CMAS ve všech mezinárodních sportovních a kulturních organizacích, zvláště v Mezinárodním olympijském výboru, a o koordinaci všech pozitivních směrů potápěčských aktivit na celém světě.

K realizaci těchto cílů má CMAS kromě již uvedených výborů ještě samostatné komise - lékařskou a prevence, disciplinární, právní a public relations. Zvláštním orgánem CMAS je „Kolegium starších“, které sdružuje všechny dřívější funkcionáře CMAS, jimž za jejich zásluhy o CMAS bylo propůjčeno čestné členství nebo čestná funkce. Členové tohoto kolegia mají právo účastnit se zasedání všech orgánů CMAS a pronést svá doporučení.

CMAS je jedinou mezinárodní organizací, která má svou působnost v tak širokém rozsahu potápěčských aktivit a je jedinou, která má členskou základnu tvořenou národními potápěčskými svazy či federacemi. Žádná jiná mezinárodní potápěčská organizace nemá tento rozsah působnosti a tak CMAS v současné době představuje jakési potápěčské OSN. CMAS je tedy tvořen národními federacemi či svazy pro podvodní činnosti, které se mohou přihlásit do některého ze tří hlavních výborů a mohou tak získat 1 až 3 hlasy pro hlasovací procedury v orgánech CMAS. Není-li v zemi takovéto sdružení, může být do CMAS přijata státní instituce zastřešující potápěčské aktivity. Je-li v zemi pouze regionální sdružení zabývající se potápěčskými aktivitami, může se stát rovněž členem CMAS s tím, že při vzniku národního sdružení své postavení ztrácí. Národní sdružení však může dát souhlas k členství regionálního sdružení v tom výboru, kde samo členství nemá. Toto členství je ještě upraveno odlišně v jednotlivých výborech. Za členství v každém výboru CMAS se platí členské poplatky, jejichž výše je závislá na velikosti členské základny příslušné národní federace.

K zajištění a realizaci svých aktivit má CMAS svoji strukturu, která měla až do roku 2004 následující složení: V čele CMAS je řídicí výbor, který je tvořen prezidentem, generálním sekretářem, třemi vicepresidenty (jimiž jsou presidenti výboru sportovního, technického a vědeckého) a pokladníkem. Tento řídicí výbor pak spolu s dalšími 14 členy tvoří výkonný výbor, který za využití administrativních pracovníků řídí činnost CMAS mezi zasedáními nejvyššího orgánu CMAS, jímž je generální shromáždění CMAS. Toto generální shromáždění CMAS se v současné době koná jednou za dva roky, přičemž volí všechny funkcionáře CMAS na dobu čtyř let, čili každé druhé shromáždění je spojeno s volbami. Dříve se tato shromáždění konala v rozpětí jednoho roku až tří let a volební období bylo dvou- až tříleté. Z praxe pak vyplynul současný stav, který se jeví optimálním z hlediska finančních nákladů a i z hlediska práce jednotlivých orgánů CMAS.

Přehled zasedání nejvyššího orgánu CMAS - generálního shromáždění CMAS:

1959 Monaco	1987 Malta
1960 Barcelone	1989 Nagoya
1961 Tanger	1991 Sharm El Sheik
1962 London	1993 Nicosie
1964 Janov	1995 Maurice
1967 Rome	1996 Roma EGA
1969 Monaco	1997 Lausanne
1971 Santiago	1999 Singapore
1973 London	2001 Monaco
1975 Stockholm	2003 Sanya
1977 Brisbane	2004 Roma EGA
1979 Monaco	2005 Sevilla
1980 Cancun	2006 Roma
1983 Barcelone	2007 Roma
1985 Miami	2008 Hurghada

Generální shromáždění CMAS může být dvojí - řádné nebo mimořádné. Řádné generální shromáždění hodnotí práci všech orgánů CMAS a související činnost národních federací, provádí se vyúčtování hospodaření CMAS, provádí volby nejvyšších orgánů CMAS, přijímá a vylučuje členy CMAS a určuje výši členských příspěvků. Mimořádné generální shromáždění jediné může měnit stanovy CMAS a zrušit CMAS

Široké spektrum aktivit CMAS vyžaduje členění i v jednotlivých výborech, které mají následující složení svých komisí:

Sportovní výbor - komise plavání s ploutvemi, podvodního lovu, orientace, podvodního hokeje a podvodního rugby. Ve všech těchto disciplínách pořádá sportovní výbor světová, zónová, kontinentální a národní mistrovství.

Technický výbor - komise organizací přidružených ke CMAS, diplomů a kvalifikací, mezinárodních instruktorů, výcviku a techniky potápění, speleologická a výstroje a výzbroje. Výbor uděluje oprávnění a mezinárodní ekvivalence pro kvalifikace potápěč 1 - 3 hvězdy a instruktor 1 - 3 hvězdy, oprávnění specializovaných kurzech a pořádá světové šampionáty ve fotografování pod vodou.

Vědecký výbor - komise archeologie, biologie, geologie, technologií a kooperace amatéři - profesionálové. Výbor spolupracuje s UNESCO při udělování mezinárodní velké ceny za ochranu podvodního prostředí GPIEM, jež se uskutečňuje ve 2-letých cyklech.

Počet a náplň komisí v jednotlivých výborech se v průběhu let vyvíjel a měnil a tak např. ve sportovním výboru byl původně jen podvodní lov a teprve v roce 1967 se zde objevily první „technické disciplíny“ plavání s ploutvemi a orientačního potápění a od roku 1970 byly pro ně vytvořeny samostatné komise. V rámci technického výboru zase dříve existovaly komise pro podvodní plavidla a pro potápění ve vnitrozemských vodách. Na gen. shromáždění CMAS v Singapuru byla z tohoto výboru vyčleněna audiovizuální komise a v rámci „public relations“ podřízena přímo výkonnému výboru, neboť slouží všem složkám CMAS. Obdobně se vyvíjela situace i ve „služebně nejmladším“ vědeckém výboru, kde např. existovala komise pro obydlí pod vodou (ta také svého času zaregistrovala příslušné

experimenty provedené v tehdejší Československu). Zcela samostatnou skupinou jsou organizace přidružené smluvně ke CMAS (OCC - Organization covenanted with CMAS), které v zásadě představují komerční organizace provozující výcvik pro obecnou veřejnost dle výcvikového systému CMAS. I zde došlo ke změnám, kdy tyto organizace byly přejmenovány na potápěčská centra sdružená ve CMAS (CDC). K nim v posledním období ještě přibyla tzv. „vědecká potápěčská centra“ (CSC – CMAS Scientific Center), která jsou zakládána vědeckým výborem CMAS.

K dalším změnám stanov CMAS došlo při zasedání EGA (Extraordinary General Assembly) CMAS v Římě 2004. Podle stanov schválených na mimořádném generálním shromáždění (EGA) CMAS je vrcholným představitelem této organizace prezident CMAS, dále je to viceprezident, generální sekretář, pokladník, prezident vědeckého výboru (ScC), prezident sportovního výboru (SC) a prezident technického výboru (TC). Všichni tito představitelé tvoří dle nových stanov tzv. „řídící výbor“ (steering committee). K nim je následně zvoleno 14 členů, kteří společně s „řídícím výborem“ tvoří „sbor ředitelů – výkonný výbor“ (board of directors), což je nejvyšší řídicí orgán CMAS v období mezi jednotlivými „generálními shromážděními CMAS“ (GA CMAS). Tato GA se konají ve dvouletém cyklu, přičemž po prvním cyklu se jedná o tzv. „hodnotící“ GA a po druhém cyklu se jedná o „volební“ GA, kde se volí nové obsazení všech řídicích orgánů CMAS pro další čtyři roky. V prvním a třetím roce tohoto cyklu se pak koná tzv. „administrativní“ GA, které se koná vždy v Římě a jeho úkolem je řešit aktuální problematiku činnosti CMAS a aktuální agendu, vyplývající z komplexu řízení takového kolosu, jakým je toto „potápěčské OSN“. Tato nová organizace řízení má zajistit dosažení nové, lepší a kvalitnější organizace řízení celé CMAS, vést ke zlepšení pozice CMAS v potápěčském světě, má zajistit pružnější reakci na vývoj potápěčského dění v oblasti rekreačního potápění, výraznějším způsobem propagovat ochranu životního prostředí planety Země, přispět k aktivizaci a dalšímu rozvoji výcvikového systému CMAS pod heslem „Bezpečnost a kvalita“ (Safety and quality) a v neposlední řadě vylepšit komunikaci a spolupráci s národními federacemi. Všechny hlavní úkoly dalšího rozvoje CMAS jsou shrnuty v „nosném plánu úkolů pro období 2005-6“ (Masterplan CMAS 2005-6), kdy by jejich plnění mělo být nastartováno a který byl schválen na GA CMAS 2005 v Seville. Každý z výše uvedených odborných výborů má své komise, jež mají svoje vedení tvořené zpravidla ředitelem a sekretářem. U vědeckého výboru to jsou komise pro oblasti: podmořská archeologie, mořská geologie, biologie a ochrana mořských zdrojů, vztahy s vědeckými potápěči amatéry a profesionály a konečně informace-komunikace-dokumentace. U sportovního výboru jsou komise pro tyto sportovní disciplíny: potápění na nádech, podvodní hokej, plavání s ploutvemi, orientační potápění, lov harpunou, foto-film-video, podvodní rugby a střelba na terč. U technického výboru jsou komise pro oblasti: normy a předpisy, výcvik a vzdělávání, potápěčská technika, bezpečnost při potápění, speciální projekty. Dalšími orgány CMASu jsou tyto subjekty: sbor auditorů, komise lékařská a prevence, komise disciplinární a odvolací, komise právní, rada starších čestný výbor. Samostatnou složku představují geografické zóny CMAS, které sdružují členské organizace CMAS příslušné do daného geografického regionu. Na tomto principu byla v roce 2005 založena geografická zóna CMAS Europe, jejímž členem se stal i SPČR. O činnosti této zóny budou podávány informace v samostatné kapitole webových stránek SPČR.

Jednací řečí CMAS je francouzština, od generálního shromáždění v Singapuru to je i angličtina a španělština; v některých komisích je využívána němčina.

Podrobný popis řízení regulace činnosti CMAS je uveden v jejích základních dokumentech, jimiž jsou Stanovy CMAS a Interní předpisy CMAS, které jsou k dispozici v originálním znění a v českých překladech na sekretariátu SPČR v Praze.

CMAS v duchu svých cílů v současné době sdružuje 118 členských organizací (potápěčských svazů, federací a jiných) z 81 zemí všech kontinentů celého světa se členskou základnou více jak 8,5 milionů potápěčů. CMAS je členem MOV (mezinárodní olympijský výbor), UNESCO (nevládní organizace OSN pro vědu, kulturu a umění), UICN (mezinárodní organizace pro ochranu přírody), AGFIS (mezinárodní organizace neolympijských sportů) a World Games (mezinárodní organizace pořádající Světové hry). V roce 1986 zařadil MOV plavání s ploutvemi mezi olympijské sporty a generální shromáždění CMAS v roce 1997 se konalo v sídle MOV za účasti presidenta MOV Juan Antonio Samaranche. Sídlem vedení CMAS je v současnosti Řím a to v budově italského olympijského výboru na adrese:

CMAS, Viale Tiziano, 74 - 00196 ROMA – ITALIE

Zpracoval: Ing. Oldřich Lukš

